

УДК 001.89-377.374

DOI 10.18372/2786-823.1.17517

Псьота Вікторія Олександрівна

Доктор (PhD), викладач вищої категорії,
Новоград-Волинський політехнічний фаховий коледж,
м. Звягель, Житомирська область, Україна

vikadrach6@gmail.com

Марченко Наталія Миколаївна,

викладач вищої категорії, методист,
Новоград-Волинський політехнічний фаховий коледж,
м. Звягель, Житомирська область, Україна

marchenko.nat@ukr.net

РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

(з досвіду роботи Новоград-Волинського політехнічного фахового коледжу)

***Анотація.** У статті досліджується науково-дослідна робота студентів як інструмент для реалізації творчих здібностей та набуття відповідних фахових компетентностей у системі фахової передвищої освіти. Автори виділяють окремі напрямки організації та методичні прийоми науково-дослідної роботи у коледжі.*

***Ключові слова:** фахова передвища освіта, науково-дослідна робота, творча особистість.*

***Annotation.** The article examines the research work of students as a tool for the realization of creative abilities and the acquisition of relevant professional competencies in the system of professional higher education. The authors identify separate areas of organization and methodological methods of research work in the college.*

***Key words:** professional higher education, research work, creative personality.*

Актуальність статті. Комплекс заходів, спрямованих на удосконалення системи фахової передвищої освіти передбачає посилення загальнонаукової та професійної підготовки, що реалізується у створенні нових стандартів зі спеціальностей, які орієнтовані не тільки на український, але й на європейський ринок праці. У сучасних умовах наявною є проблема якості професійної освіти, як інструменту, що гарантує постійний розвиток майбутніх фахівців.

Сучасна модернізація фахової освіти передбачає формування у студентів розвитку творчих навичок і здібностей та спонукання до самостійного наукового пізнання, що стало особливо актуальним із широким застосуванням дистанційного навчання в останні роки. Сучасний ринок праці диктує вимоги до майбутніх спеціалістів: здатність самостійно та цілеспрямовано навчатися; вміння реалізувати себе в умовах динамічних змін; прагнення до творчого та професійного розвитку. У зв'язку з цим, пріоритетним напрямком фахової освіти є створення умов для формування творчої особистості, здатної для самовдосконалення протягом всієї професійної діяльності.

Мета статті – розкрити досвід Новоград-Волинського політехнічного фахового коледжу з розвитку обдарованої особистості в системі фахової передвищої освіти.

Результати дослідження. Законом України «Про фахову передвищу освіту» (ст. 26) передбачено наступні завдання:

- забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі теоретичного та практичного навчання, дослідницької та інноваційної діяльності;
- створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів, збереження здоров'я учасників освітнього процесу;
- збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства [1].

Отже, науково-дослідна робота має стати інструментом для реалізації творчих здібностей студентів та набуття відповідних фахових компетентностей.

Питання організації наукової роботи у вищій школі досить широко висвітлюються науковцями. Усі дослідники погоджуються, що спонукання студентів до науково-дослідної роботи формує навички самостійної роботи, наукового мислення та розвитку творчих здібностей.

М.В. Кларін, здійснивши аналіз міжнародного досвіду науково-дослідницької роботи учнів, зазначає, що спеціаліст, який володіє дослідницькими знаннями, вміннями та навичками, здатний активно та незалежно мислити, що вміє творчо підходити до вирішення завдань, буде повною мірою відповідати вимогам сучасного суспільства [2].

Л. П. Байрак зазначає, що науково-дослідна робота у коледжах сприяє формуванню у студентів якостей дослідника, вміння швидко й ефективно впроваджувати ті досягнення науки й техніки, які в конкретних умовах можуть забезпечити підвищення продуктивності та культури праці [3].

Н.М. Марченко визначила, що організаційними формами підготовки педагогічних працівників до роботи з обдарованими студентами є підготовка педагогів у даному напрямку в процесі організації заходів, спрямованих на задоволення потреб освітян. Основною метою таких заходів є забезпечення взаємодії всіх систем роботи, розкриття педагогам шляхів використання теоретичних знань у їхній практичній діяльності, ознайомлення із досягненнями сучасної педагогічної науки з даної проблеми, інноваційними технологіями та адресами перспективного досвіду [4].

До прийняття нового законодавства у сфері фахової передвищої освіти, коледжі та технікуми керувалися Законом України «Про вищу освіту». У попередній редакції статтею 26 було передбачено завдання ВНЗ: «для університетів, академій, інститутів – провадження наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі» [5]. Зауважимо, що процесу організації наукової роботи в навчальних закладах I та II рівня акредитації не було приділено достатньо уваги навіть на законодавчому рівні.

Сучасним законодавством про фахову передвищу освіту дослідницька діяльність визначається як діяльність, спрямована на проведення наукових досліджень з метою отримання і використання нових знань та здійснення технічних і науково-технічних розробок [1].

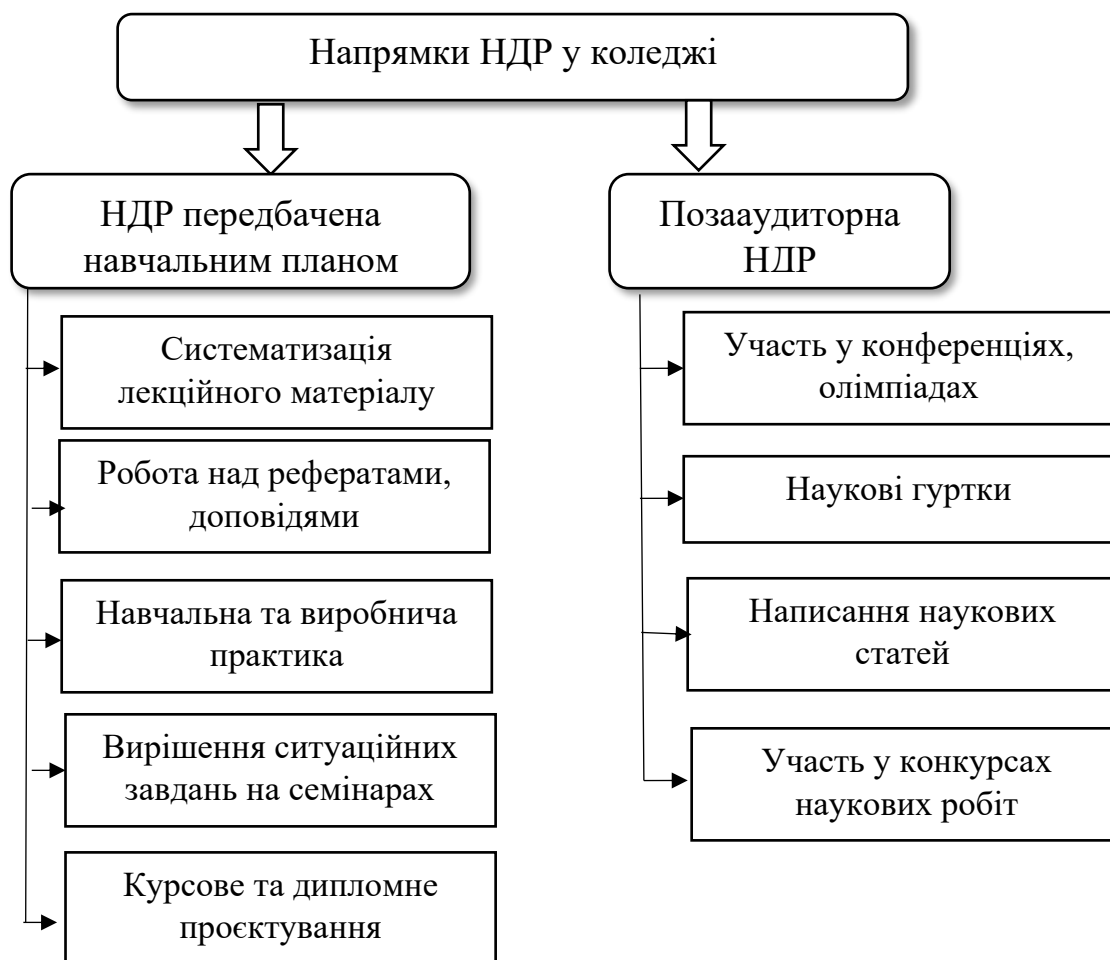
У зв'язку з цим, основними завданнями організації науково-дослідної роботи у коледжах вважаємо:

- виховання і реалізація творчих здібностей студентів;
- навчання методології раціонального та ефективного видобутку та використання знань;
- ознайомлення з сучасними методами роботи з науковою літературою та іншими джерелами інформації;
- отримання навиків творчої наукової діяльності;
- виявлення обдарованої молоді для подальшого навчання у закладах вищої освіти.

Виконання поставлених завдань дозволить реалізувати основні цілі:

- прищепити студентам початкові уміння виконання теоретичних та експериментальних науково-дослідних робіт;
- забезпечити глибоке засвоєння знань за спеціальними дисциплінами;
- розвивати у студентів творче та аналітичне мислення, розширити теоретичний кругозір;
- виробити вміння застосовувати теоретичні знання до розширення конкретних практичних завдань;
- сформувати у студентів вміння самостійно поповнювати свої знання зі спеціальності;
- розвивати високі ділові та моральні якості, культуру та спонукати до формування особистості.

Науково-дослідна робота зі студентами Новоград-Волинського політехнічного коледжу здійснюється за двома напрямками (рис.1).

Рис. 1. Напрямки науково-дослідної роботи у Новоград-Волинському політехнічному фаховому коледжі

Перший напрямок роботи відбувається в рамках освітнього процесу, відповідно до навчальних планів, навчальних програм та є обов'язковим для всіх студентів. Другий напрямок передбачає участь студентів у науково-організаційних заходах регіонального та міжнародного значення у рамках роботи з обдарованою молоддю.

Методика впровадження роботи з обдарованими студентами реалізується через роботу з педагогічними працівниками. Адміністрація коледжу ініціює, а педагоги беруть активну участь у проведенні різноманітних заходів. Проводяться відповідні тренінги та семінари-практикуми для ряду категорій освітян – керівників дипломного проектування, курсових робіт, викладачів загальноосвітніх предметів, голів циклових комісій, просвітницькі тренінги для педагогів-початківців. Педагоги, своєю чергою, розробляють методичні рекомендації для написання наукових робіт, створюють банки нестандартних

завдань, готують завдання для індивідуальної й диференційованої роботи зі студентами і т. ін. Результати практичного впровадження наукової роботи зі студентами за другим напрямком представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Наукова робота студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
протягом 2017-2021 років**

Рік	Прізвище студента	Назва заходу	Назва наукової роботи
2017	Максим Гордієнко	IX Міжнародна науково-практична конференція молодих учених, аспірантів, здобувачів і студентів «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку аналізу і контролю в умовах глобалізації економіки», м. Луцьк, грудень, 2017	Крипто-валюта в Україні
	Ірина Куницька		Особливості аудиторської діяльності в Україні
	Юлія Саган		Особливості українського краудфандингу
2019	Олександра Бригоцька	Конкурс наукових робіт з економіки серед школярів 10-11 класів та студентів коледжів «Бізнес та податки – очима молоді», м. Луцьк, листопад-грудень, 2019	Оподаткування доходів громадян в умовах євроінтеграції (II місце)
	Ірина Гусейнова		Проблеми та перспективи розвитку економіки в Україні
	Оля Протасюк	XI Міжнародна науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку аналізу і контролю в умовах глобалізації економіки», м. Луцьк, грудень, 2019	Вирішені економічні проблеми щодо інтеграції України до Європейського союзу
	Юлія Сарницька		Фінансова звітність підприємств за національними і міжнародними стандартами
	Вікторія Хвіст		Переваги та недоліки комп'ютеризації бухгалтерського обліку на підприємствах
2020	Олександра Бригоцька	III Міжнародний студентський науковий форум «Креативна економіка очима молоді», м. Тернопіль, квітень, 2020	Державне регулювання малого бізнесу з метою стимулювання економіки України
	Ірина Гусейнова		Співпраця держави та бізнесу як основний інструмент економічного розвитку України
	Мирослава Рожко	XII Міжнародна науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку аналізу і контролю в умовах глобалізації економіки», м. Луцьк, грудень, 2020	Динаміка змін до професійних навичок бухгалтера у сучасних умовах
2021	Дарія Наумець	I Науково-практична інтернет конференція «Проблеми та перспективи розвитку національної економіки», м. Нововолинськ, червень, 2021	Теоретико-методологічні передумови гармонізації системи фінансового обліку та звітності
	Ангеліна Шпеньова	XIII Міжнародна науково-практичної конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів «Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку аналізу і контролю в умовах глобалізації економіки», м. Луцьк, грудень, 2021	Проблеми розвитку аудиторської діяльності в Україні
	Дарія Портянко		Глобальні проблеми економіки та шляхи вирішення їх в Україні

Практичне провадження науково-дослідної роботи зі студентами за двома напрямками дозволяє реалізувати наступні цілі:

- прищепити кожному студенту початкові систематичні навички виконання теоретичних науково-дослідних робіт;

- забезпечити засвоєння знань за спеціальностями та суміжними дисциплінами;

- розвинути у студентів творче та аналітичне мислення;

- виробити вміння застосовувати теоретичні знання під час вирішення практичних ситуаційних завдань;

- сформувати у студентів сталу потребу та вміння самостійно поповнювати свої знання зі спеціальності;

- розширити знання студентів за спеціальністю та вийти за рамки основних фахових компетентностей.

Наряду з досягненням основних цілей науково-дослідної роботи студентів з впевненістю можна виділити ще декілька позитивних моментів:

- студенти швидше адаптуються до особливостей навчального процесу,

- тісний контакт викладача зі студентом під час роботи над проектами зміцнює взаєморозуміння та психологічний контакт;

- студенти краще засвоюють програмний матеріал з дисципліни та набувають додаткові уміння з саморозвитку та самоосвіти;

- зміцнює мотивацію студентів до навчання;

- у студентів формується підхід до будування особистісної траєкторії професійної освіти.

Висновки. Організована відповідним чином науково-дослідна робота у коледжах сприяє розвитку наукового потенціалу студентів, забезпечує поглиблене засвоєння навчального матеріалу та сприяє якісній підготовці майбутніх фахівців. Спонування студентів до науково-дослідної роботи покращує ефективність засвоєння професійних знань, сприяє розвитку творчих здібностей, виховує жагу до самоосвіти. Наукова діяльність студентів є органічним продовженням навчальної діяльності та є ефективним засобом активізації пізнавальної діяльності, що є необхідним для якісної підготовки конкурентоздатних спеціалістів. У період інтеграції України до європейського

та світового економічного простору науково-дослідна робота студентів є інструментом підготовки конкурентоздатних спеціалістів.

Список використаних джерел

1. Про фахову передвищу освіту: Закон України № 2745-VIII від 6 червня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>. (дата звернення: 03.10.2022)

2. Кларин М.В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии. (Анализ зарубежного опыта) - Рига, НПЦ «Эксперимент», 1995. 176 с.

3. Байрак Л.П. Організація науково-дослідної роботи студентів – запорука розвитку інтелектуального творчого потенціалу майбутніх фахівців. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 36. С. 402-407. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2012_36_68 (дата звернення: 03.10.2022).

4. Марченко Н.М. Засади підготовки викладача до роботи з обдарованими студентами. *Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти: зб. наук. праць матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 11 березня 2021 р., м. Київ, Національний авіаційний університет. - К. : НАУ, 2021. С. 79 – 80. URL: <https://bit.ly/3T4jtyn> (дата звернення 04.10.22).

5. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 липня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 02.10.2022).